

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הקדיש כתבת מחאה מקיפה ל"חוק לתיקון דיני עונשין - עבירות נגד המדינה - תשי"ז", שהוצע לממשלה על ידי יועץ המישפטי, חיים כהן. הצעת חוק זו הוותה פממן אופייני לשילטון החרד על דויד בן-גוריון. היא כללה שלשה סעיפים שהעונש עליהם הינו מוות.

השבוע לפני 25 שנה דיווח "העולם הזה" על הנוכח הבניין החדש של הוועד הפועל של ההסתדרות. כמדור, המעמד השני, הובא סיפור אהבתם של אננס ויור ועמנוס כוארון שלא הגיע לסופו המתוק, מפאת מוצאו העדתי של הגבר. במדור "ר"ח מיוחד" דיווחו כתיבי השבועון על פיתוח ענף התיירות

חיים כהן מחוקק חוקים.. כטריוויאליים * מאשלת ישראל נגד

עיתונות חופשית * ראשית אגדת "אין חרוד"

"העולם הזה" 812 תאריך: 14.5.53

חמת העולם השניה. כפי שהוכח (בקול העם) בימים האחרונים. הוסיף קול העם: "מיד לאחר המלחמה פתח דאלס בתעמולתו הצינית למלחמה חדשה, בשור הלל למירוץ היוון ולדיפ-לומטיית האטום." בגד הכתבה פורסמה קאריקטורה פוליטית רגילה על מזכיר המדינה האמריקאי.

סכנת מאסר. כל זה לא נשאהן מלפני היועץ המישפטי (ראה: "חוק"), שהחליט להגיש תביעה נגד קול העם. יסוד לתביעה שימשה הכתבה "דע את פוסטר דאלס" והקאריקטורה, אשר לדברי היועץ המישפטי "מתיימרת להיות תמונת מר דאלס." ורכו האחראי של קול העם, צבי אריה ברייטשטיין, בעלה של ח"כ אסתר וילנסקה, נילקח באחד מימי השבוע אל המיטרה והואשם. לפי סעיף בחוק הפלילי הפלסטיני משנת 1936, שהושאר בחיים בהצעת החוק לתיקון דיני עונשין (עבירות נגד המדינה), ושחרר רק לאחר שחתם על ערבות עצמית להופעה בבית המישפטי.

סעיף זה בחוק קובע, כי אסור לפגוע בכבודו של שליט מדינה זרה וידידותית. פשר הדבר, כפי הנראה, לדעתו של היועץ המישפטי חיים כהן, כי כל ביקורת, אפילו הומוריסטית, כמו קאריקטורה על אישיות זרה, אינה מותרת במדינת ישראל.

הארץ

"צבי ומרדכי פרידמן חובקים בת" (מודעה בהארץ). מזל... ממ... טוב.

אסתר בן-צור, חיפה "בימים ה' וה': חלומות אהבה מוזרים" (מודעה בעל המשמר). תענוג כפול.

מרדכי דן, צה"ל "לרגל יובלו ה-75 של פרופסור מקס קורדון..." (חרות). עד שנה! 1200 שנה! יומי יורעאלי*, ירושלים "היועץ המישפטי תומך בביטול המוות" גם אנחנו.

מיכאל איזנר, חיפה

אנשים

● כשאמר חברי הכנסת החרותי יוחנן באדר על חברו המפא"יי שלמה לביא, שאנשי חרות אהבים אותו למרות שהוא שונא את אנשי חרות, השיב לביא העיף חרודי במחמאה: "יכולת להיות אצלנו שר לו עובת את חרות!"

● יריבו של לביא בעין-חרוד, ח"כ מפ"ם אהרון ציזלינג, נסע מהקיבוץ המסוכסך עין-חרוד לתל-אביב. מונית קרייזלר פגעה בשברולט של ציזלינג ברחוב אלנבי, תל-אביב. מעוצמת הבלימה נהדפה נוסעת המונית אל השימשה, נפצעה קל. כיפת המונית נזוקה, ואילו לח"כ ולמכוניתו לא נגרם כל נזק. "חסינות הכנסת" העיר אחד מהצופים.

● את המצב בעין-חרוד עצמה סיכם העיתונאי הירושלמי הוותיק אשר לזר: "אין חרוד. יש חרדה."

* מנהלו לשעבר של התיאטרון הלאומי הבימה, שהיה כבן 14 כאשר שלח קטע זה למערכת העולם הזה.

הוטל מס'אבטלה, אך בהסוואה של מיפרעה על מסי'הכנסה. לדעת רבים, בנייהם כותב המאמרים הראשיים בהארץ, לא ישמש עיקר הכסף כלל להעסקת מובטלים, אלא להצלת הקופה של האוצר מפשיטת רגל.

עיתונות

הקאריקטורה שבגעה התכונה לקראת בואו של מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ון פוסטר דאלס. לא היתה דאגתו של מיסרד-החוק ושירותי-הביטחון הישראליים בלבד. גם העיתונות בארץ עשתה למען הכנת דעת-קהל מתאימה, כל עיתון לפי השקפתו, לביקורו של האיש המחויק במידה רבה בתיקו את עתידה של מדינת ישראל. הבוקר הקדיש בשבוע ש' עבר עמוד שלם של כתבות לאיש ולמדיו ניותו. עיתונים אחרים פירסמו מאמרים מפורטים.

עיתוני השמאל, על המשמר וקול העם, יצאו בהתקפה נמרצת על דאלס. קבע על המשמר, עיתון מפ"ם: "פוסטר דאלס ראש לרוקמי מזימות המילחמה." אולם הגדיל לעשות קול העם, אשר באחד מגיליונות השבוע כינה את מזכיר המדינה האמריקאי ככינויים כמו "מצית מלחמה", "דאלס עמלק", וצירף גם כתבה בשם "דע את פוסטר דאלס", בה קבע כי הוא היה משרתם של ההיטלריסטים "לפני עלותם לשלטון ושל הנאצים בתקופת מיל-

הויבשים, ואינם מסוגלים להביע כל דיעה רצינית לגופם של הדברים. לכן שמחו כימעט הכל כשניטנה להם ההזדמנות לסטות מן הנושא העיקרי, שעמד להצבעה בכנסת, ולעבור לנושא יותר משעשע: מס האבטלה. היה זה באמת יכול להיות נושא משעשע, אלמלא היה טראגי מדי לכמה רבבות מישפחות, שאחר דים מבניהם עסקו אותה שעה בהריסת לישיכת העבודה בירושלים.

הכרב המתוכבב. האבטלה נוצרה בי אופן מלאכותי על-ידי הממשלה, שרצתה בדרך זו להוריד במיקצת את רמת-המחיה ולדרבן את הפועלים לתפוקה רבה יותר. אולם כמו שוליות-הקוסם באגדה, הצליחה הממשלה יתר-על-המידה, ולא ידעה שוב כיצד להיפטר מן השדים שקראה להם דרוך*. פתרונה: לגבות מייד את הכספים מן הציבור, להתחיל במימנם עבודות מזורזות (וחסרות כל ערך) להעסקת ה- מובטלים.

"הממשלה דומה לכלב המסתובב כל הזמן ומנסה לתפוס את הזנב של עצמו." התלוצץ יוחנן באדר, חבר-כנסת של תנועת החרות. כוונתו: אם הממשלה תטיל מיסים נוספים על נותני העבודה, כדי לממן את העסקת המובטלים בעבודות ציבוריות, יגרום העול לפיטורי עובדים נוספים במקומות העבודה.

לבסוף הושגה פשרה, ששחטה את הכבש והשאירה את הזאב רעב: אומנם

* מספר המובטלים קפץ, תוך שבועות פוריים, מ-17 אלף ל-40 אלף מובטלים.

חוק

האב הרוחני

(ראה שער) בה בשעה שכמה מחברי-הכנסת התכוננו למאבק הגדול על הצעת-החוק לתיקון דיני עונשין (עבירות נגד המדינה) תשי"ג-1953, ישב במישרדו, מעל לבנק לאומי בירושלים, גבר בגיל העמידה, בעל גול-גולת מאורכת וקרחת, היה זה האיש האחראי לניסוח החוק ואביו הרוחני - היועץ המישפטי לממשלת-ישראל. חיים (הרמן) כהן** הוא אחת הדמויות הפחות ידועות בארץ. פעם היתה זאת תוצאה של ענוותנות טבעית. אחר-כך הפך הדבר כימעט השקפת-עולם בפני עצמה - טבעו של נציג אופייני של שכבת אנשי שים המאמינה שאפשר להסדיר את כל תנועות האדם והחברה מאחרי שולחן כתיבה, בחדרי-חדרים, מבלי לשאול - עד כמה שאפשר - את האזרח עצמו. **תלמיד ישיבה.** כהן בא לארץ מגרמניה עוד ב-1929, על-מנת ללמוד בבית-מדרש לרבנים בירושלים. השקפתו הדתית התבטאה גם בחייו הפרטיים: הוא נשא אשה והיה אב לכמה ילדים עוד בגיל צעיר מאוד. אולם דתיותו נשרה ממנו במרוצת הימים. גם תכונותיו האחרות השתנו שינוי רב.

"כוח השררה השפיע עליו" התלוננו ידידיו לשעבר, בחוסר-אהדה. אולם היתה זאת הגדרה פשטנית מדי. חיים כהן, האיש מאחרי הקלעים שניסח את חוקי המדינה (וגם היה שר-מישפטים ממונה** משך כמה חודשים), הפך לפקיד פרטי אופייני. הוא האמין כי פקיד נאמן חייב לשרת את ממשלתו בעל, מבלי להרהר יותר מדי. הוא הציל כמה עסקנים, שהיו קרובים לשלטון, מתביעות פליליות, שהיו תדל להפוך בכל השטחים את החוק ל-מכשיר נאמן ביד המישטר.

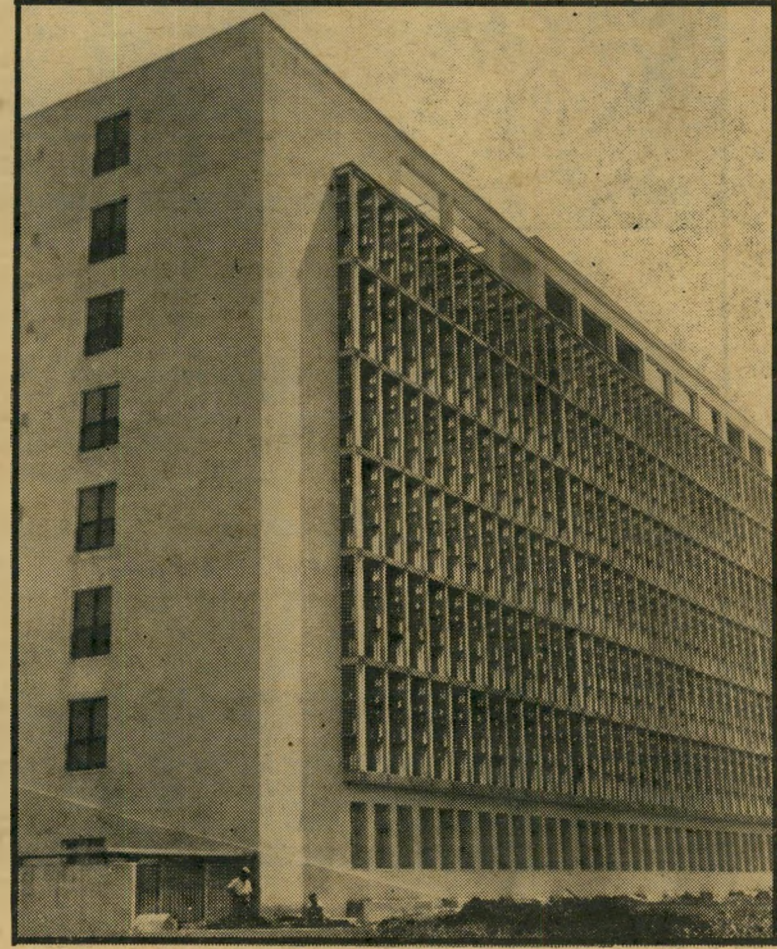
אינני מוכן. כשפנו עיתונאים בשבוע שעבר אל חיים כהן, וביקשו ממנו להסביר להם את נימוקיו ושיקוליו בניסוח הצעת החוק הזו, היתה התשובה בטלפון הפנימי של המישרד אופיינית לאיש: "אינני מוכן לדבר עם עיתונאים על חוק זה."

הכנסת

הזאב נשאר רעב

מדוע כלכלי? אין דבר כזה. דויד בן-גוריון בכל בית-נבחרים אחר, הוויכוח על תקציב המדינה מהווה דיון מקיף על כל פעולות הממשלה, מצב המשק בעבר, בהווה ובעתיד. אולם בכנסת הישראלית זהו דיון משעמם ביותר, התפוס בעיקר על-ידי נאומיהם של שרים והצהרות סת-מיות של חברי-הכנסת. הסיבה: מנהלי המישרדים הממשלתיים עולים בהרבה ברמתם המיקצועית על חברי-הכנסת. הח"כים וגם רוב השרים אינם יודעים כלל מה מסתתר מאחרי המספרים העגולים

* שכונה אז, "קדמליון". ** כיום מכהן חיים כהן כשופט עליון. *** הוא מילא את מקומו של שר-המישטר פטיש פנחס רוזן, שנפטר בשבוע שעבר, כאשר זה ומפלגתו סירבו להצטרף ל-קואליציה.

הנוכח הבניין החדש של הוועד הפועל בתל-אביב הקדמליון הישראלי